

EL FANTASMA DE L'AVIÓ

Guia didàctica

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

FITXA TÈCNICA

Títol original: Poplach v Oblacích**Nacionalitat:** Txecoslovaca**Director:** Jindřich Polak**Argument i guió:** Ivana Nevolová**Música:** Vladimír Petřina**Actors principals:** Otto Šimánek, Jiri Labus, Vlastimil Brodský, Josef Bláha.**Producció:** Filmové studio Barrandov**Gènere:** Fantàstic**Durada:** 80 minuts**Versió catalana:** Albert Jané

És una promoció de l'Associació Cultural Cavall Fort - Drac Màgic - Rialles

A QUI ES POT ADREÇAR

A partir del cicle inicial de primària.

SINOPSI ARGUMENTAL

El senyor Tau es passeja tranquil·lament per l'ala de l'avió, en ple vol. Això causa un gran enrenou entre els viatgers i la tripulació. Una nena, però, accepta aquest fet que li sembla una cosa la mar de divertida.

TEMA PRINCIPAL I POSSIBLES SUBTEMES QUE PLANTEJA LA PEL·LÍCULA

El tema principal de la pel·lícula és la fantasia. Partint de la temàtica pròpia d'un conte (comença explicant un conte a l'avió) els personatges entren a formar part d'una història fantàstica, però amb persones reals.

Al voltant d'aquest gran tema trobem plantejades d'altres qüestions molt vinculades amb el tema principal:

- sols els infants poden entendre i acceptar com a normals uns determinats fets.
- els adults, sols creuen allò que poden demostrar científicament, encara que ho vegin no ho accepten.

OBJECTIUS FORMATIUS

El visionat d'aquesta pel·lícula ens pot ser útil per assolir alguns dels objectius següents:

- Treballar els elements típics de les històries fantàstiques.
- Reflexionar sobre com es pot alterar la realitat, fent diferents interpretacions (la de l'infant, la de l'adult).
- Aprendre a descobrir com la cooperació pot ajudar a resoldre un problema.

Altres objectius els podem relacionar més clarament amb els subtemes destacats:

- Valorar les característiques pròpies de la infància: la senzillesa; la innocència; el creure allò que es veu, etc.
- Analitzar les característiques pròpies dels adults: buscar en tot una explicació lògica i científica; no deixar lloc a la fantasia, etc.

CONTINGUTS QUE ES PODEN TREBALLAR

Aquesta pel·lícula pot servir per a treballar la fantasia d'una manera diferent dels contes tradicionals ja que els personatges són reals, no són dibuixos animats.

A partir d'ella es pot treballar el desenvolupament de la imaginació, tot seguint les pautes tradicionals d'aquestes històries fantàstiques:

- Presentació d'un o uns personatges.
- Succeeixen uns fets o unes situacions que cal resoldre.
- Se solucionen tots els problemes i tot sempre acaba bé per als protagonistes, gràcies a la intervenció del personatge fantàstic, més ben dit, del seu poder «màgic».

ACTIVITATS I METODOLOGIA

1. Motivació inicial

Abans de veure la pel·lícula seria convenient que amb els alumnes féssim un llistat dels personatges fantàstics que coneixem, ja sigui de contes o de tradicions populars.

Al mateix temps es poden analitzar els elements que determinen el seu «poder» i com es concreta.

2. Després de veure la pel·lícula

Què passa

Hem d'intentar que els alumnes siguin capaços de resumir en poques paraules l'argument de la pel·lícula.

És una activitat difícil per als nois i les noies, perquè encara no saben trobar els fets principals d'una narració i separar-los dels secundaris, per la qual cosa suggerim que l'enfocament d'aquesta activitat sigui precisament arribar a fer aquesta distinció.:

- Quines coses de les que passen són molt importants i si no haguessin passat la història seria diferent.
- Quines coses de les que passen no són gaire importants i si no passessin la història no es modificaria.

Així, fent la llista de les coses molt importants podrem obtenir el resum de l'argument de la pel·lícula.

A qui passa

En principi tenim dos grups de personatges, els «infants» i els «adults», enfrontats, per dir-ho d'alguna manera per la diferent reacció que tenen davant d'un mateix fet.

Els primers són «crèduls», i accepten, amb la lògica pròpia dels infants tot allò que veuen. Juguen amb la premissa que coneixen el personatge, «el senyor Tau» (personatge d'una rondalla); els seus elements, (el barret fort, el paraigua i la flor); i sobretot, perquè resumeixen tots els fets en la frase «el senyor Tau ho pot fer perquè és màgic».

Els segons són «incrèduls», veuen el personatge, però no l'accepten. Han oblidat la rondalla infantil i volen buscar en tot l'explicació científica i la lògica adulta. L'extrem d'aquesta reacció està caracteritzat per dos personatges, el científic que ni tan sols vol dibuixar allò que havia vist i ho vol explicar tot matemàticament i amb les lleis físiques, i el tercer inspector de seguretat de transport aeri, que interpreta un segrest de l'avió i que canvia totalment la simbologia dels elements del personatge fantàstic.

Es pot completar aquest apartat fent un llistat dels personatges secundaris i definir què fan:

- Els treballadors del safari que transporten els animals des de l'aeroport.
- L'aviador, pare de dues criatures, que veu l'elefant i gairebé s'estavella.
- L'inspector principal, que no admet el que passa i ho justifica dient «que és un miratge a l'aire, una suggestió de masses».

On passa

Caldrà que els alumnes descobreixin els diferents espais escènics on se situen els moments claus de l'acció i intentin definir les característiques d'aquests espais, oralment o mitjançant dibuixos:

- L'avió.
- L'aeroport.
- El camí de l'aeroport fins a arribar al lloc on hi ha el safari.

Com passa

Per explicar la història és molt important el paper que juga el coneixement per part dels nens, del personatge fantàstic i de la seva simbologia.

Aquesta pel·lícula pot ser indicada per observar alguns recursos cinematogràfics com, per exemple, la barreja d'imatges reals i d'imatges fantàstiques.

Cal explicar als alumnes que la utilització d'un o altre tipus d'imatges es fa en funció del contingut de la història que s'explica. Pot servir la pel·lícula per treballar l'aspecte del llenguatge audiovisual sobre els trucs i els efectes especials.

L'interrogant amb què acaba la pel·lícula i el NO! Contestat a la pregunta «Acaba qui?», dona peu a la creació d'altres aventures amb aquest personatge.

Quan passa

La pel·lícula és de l'any 1978 i per tant la podem trobar una mica «carrinclona», quant a la vestimenta dels personatges o a l'ambientació. Cal tenir-ho present a l'hora d'analitzar-la i aprofitar-la per veure com eren tots aquests aspectes ara fa vint anys.

3. Relacions que es poden establir

La pel·lícula ens suggereix fer tot un treball de relació entre el personatge central, el senyor Tau, i els personatges fantàstics que els nens poden conèixer. Així mateix es pot fer una comparació entre els seus poders i els elements o símbols que els caracteritzen.

En aquest llistat hi pot haver des dels tradicionals, com Santa Claus, Mary Poppins, etc... fins als més moderns com poden ser Superman o L'home aranya.

4. Activitats de creació i recreació a partir de la pel·lícula

A partir d'aquesta pel·lícula es pot fer un treball de recreació magnífic buscant les llegendes tradicionals o populars de països i llocs diferents. La llegenda del senyor Tau, en realitat «Pan Tau», és molt coneguda a Polònia, la República Txeca i a Eslovàquia, entre d'altres països.

Fent ús de les noves tecnologies, com per exemple a través d'Internet, podríem connectar amb escoles i demanar aquestes llegendes populars.

Les activitats de creació que es poden fer són molt diverses, i van des de pensar un altre final de la història a imaginar-se d'altres personatges d'aquestes característiques.

ALTRES SUGGERIMENTS

En aquest bloc volem fer un apunt de possibles subtemes que es poden treballar a partir de la pel·lícula.

Es podria fer tot un treball sobre la tipologia dels personatges, en concret dels adults, que van sortint en la pel·lícula:

- El pare, que explica un conte, perquè no té més remei, però alhora està fent comptes amb la calculadora.

- El fotògraf, que no perd ocasió d'aconseguir la instantània que el pugui fer famós.
- La senyora «histèrica», que sols sap cridar i si «convé» desmaiar-se.
- El tercer inspector que no perd l'ocasió d'agafar protagonisme, ja que sempre li toquen les coses més senzilles o sense transcendència.

Això és tan sols una petita mostra de l'anàlisi que es podria fer.

També es podria treballar el tema dels animals establint un debat sobre què és millor: que estiguin en llibertat o en llocs tancats. La pel·lícula ho presenta com un safari que, dins de la segona opció, és potser la forma menys dolenta.

Carme Ribes i Llordès